

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *A Renaissance - Színház
odisszeája*

Forrás:

Világ

Bp.
(Hely)

1921. 9. 3
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Gyár)

Osztályozás

Tárgy

492

Hely

Renaissance Színház

Idő

"1921"

Személy

A Renaissance-Színház odisszeája

(A Világ tudósítójától.) Lusta eső csepegett a háztetőkre és piszkos tócsák szürkültek az utca kövezetén, amikor a Nagymező-utca 22—24. számú házának bejáratáról lekerültek a nagy, átlátszó betűk: „Jardin d'hiver”. Három kifakult zubbonyos munkás sürgölődött az emelvényen. Nem sokat törődtek az arcukra csurgó esővel és fűrgén vésőzték és kalapálták a falat. A bejárat két oldaláról már régebben eltisztították a fonynyadt levelű pálmákat és a sápadt kaktuszokat. A járókelők csoportba verődve figyelték a három munkást, még kevesen tudták, hogy a Télikert helyiségebe új színház fog költözni. Csak bámsz-kodtak, úgy, ahogy a pesti ember szokott bámulni, amikor könnyen hintázó érdeklődését valami utcai jelenet maga felé rántja. Alig múlt el egy hónap és a ház frissen festett homlokza-tán csillogó, nagy betűk jelentek meg: „Renaissance-Színház”. Nemsokára öles plakátok kezdtek hirdetni az új színház megnyitását, a lapok egymásután hozták a kommunikéket. A közönség megszokta és megszerette a színházat, melyben mozielőadásokat is tartottak. Most, hogy a színházak nyitogatni kezdik kapuit, a Renaissance is kitézte a szezonnyitás napját. Ez a nap azonban most bizonytalan időre eltolódik.

Megnyílik a színház — hatmillió kár

1919 november 19-én a „Radius” filmipari részvénytársaság bérszerződést kötött a „Jardin d'hiver” tulajdonosával, Wabits Lujzával. A szerződés szerint a „Radius” kibérelte a nagymező-utcai házat tizenöt évre négyszázötvenezer korona évi bérért és kötelezte magát, hogy az épületben művészi nivóju intézetet alapít. Ennek az intézetnek a karaktere nem volt megállapítva, lehetett színház, mozi, kabaré; akár orfeum is. A „Radius” fenntartotta magának a szerződésben az építkezési jogot. A ház tizenöt év múlva akkori állapotában visszazáll tulajdonosára. A szerző-

désnek van egy lényegtelennek látszó pontja, amely abban az esetben, ha a „Radius” saját hibájából kilenc hónapig egyfolytában nem játszik és többszöri figyelmeztetés dacára sem hajlandó megkezdeni az előadásokat, a szerződést felbontja és érvénytelennek mondja ki. A kilenc-hónapi szünetelés azonban nem képez causa solutionis-t akkor, ha hatósági intézkedés kényszeríti erre a részvénytársaságot, például gyász, vagy járvány miatt.

1920 január 1-én kellett volna átadni az épületet a „Radiusnak”. Wabits Lujza azonban nem mutatott erre hajlandóságot. Talán az akkori kedvező konjunkturák csábították őt erre az elhatározásra. A Jardin d'hiver nagy közönséget vonzott magához, a vendégek könnyen bontattak pezsgőt és az ezerkilencszázhuszadiki tél szép volt... A Radius pörít akart indítani Wabits Lujza ellen, hogy kényszerítse a ház átadására. A pörösködés azonban nem lett volna célszerű, számításba véve azt, hogy az ilyen pörök gyakran tovább szoktak eltartani annál, mint amennyi kívánatos. A társaság megkegyezett Wabits Lujzával és megengedte neki, hogy a télikertben még egy fél-évig otmaradjon és minden gyümölcsöt élvezzen.

A félv év elmúltával Wabits Lujza megint akadályt gördített a színház megnyitása elé. Az építkezési okirat aláírását megtagadta. Egy bírósági döntés volt Wabits kezében, amely kötelezte a társaságot az aláírás megszerzésére. Hónapok teltek el, amíg a Radius nagynehezen ki tudta verekedni az aláírás szükségletességét. Az építkezés ezalatt természetesen szünetelt. Az Arvizsgáló Bizottság által megállapított, aránylag olcsó építkezési árak hónapok múltával megnövekedtek. A társaságnak körülbelül hatmillió kárt okozott a huza-vona. Wabits Lujza végre kiköltözködött, az építkezések megkezdődtek, a színház meg-

Még nincs moziengedély

Az új színház igazgatósága tisztában volt az-
zal, hogy egy most született színház, amely az építkezésre felvett törlesztéses kölcsön sulya alatt görnyed, nem élhet meg tisztán színművészetből. Ez a szempont vezette a társaságot akkor, mikor mozielőadások tartására határozta el magát. Amint szokás, moziengedélyért folyamodott a belügyminiszteriumhoz. A Színészszövetség nem jó szemmel nézte a Renaissance mozi terveit, mert érdekei veszélyeztetését látta benne. Kérvényt nyújtott be Dömötör Mihály belügyminiszterhez, amelyben azt hangsúlyozta, hogy a mozi alacsonyabb kulturális tényező a színpadnál, azért nem tarthatja ki maga mellől a színpadot és kérte a moziengedély megtagadását. A kérvényt Molnár Béla ügyvezető elnök írta alá, Molnár Dezsőnek, a Corvin-film-

gyár igazgatójának a fivére. Dömötör Mihály elutasította a kérvényt és felhívta a főkapitányt, hogy a szokásos moziengedélyt adja meg a Renaissance-nak. A Renaissance végre megnyílt. Nyugodtan folytak az előadások, amikor a láthatáron megjelent az új kísértet: a mozirevízió. Kitért a moziháború, amelyben a Renaissance nem vett részt, minthogy új engedélyes létere nem érintette a rendelet. Az igazgatóság megdöbbenéssel értesült arról, hogy a belügyminiszter nem hajlandó megadni a moziengedélyt. A belügyminiszter ugyanis kifogásolja a színpadi zsinórpadlást, mert tűzveszélyes és nem tartja megengedhetőnek, hogy a Renaissance a két szomszédos mozitól, az Edisontól és a Tivolitól elvonja a közönséget. Az új most van elintézés alatt. Az igazgatóság beadványában rámutatott arra, hogy a mozi csak anyagi bázisuk megalapítását szolgálja. Az évi két és félmillió kölcsöntartozás mellett a színház nem élhetne meg mozi nélkül. Azóta a Színészszövetség meggondolta magát, Odry és Vágó aláírásával meleghangú beadvány érkezett a belügyminiszterhez, amely hasonló módon érvel és kéri a moziengedély megadását. Különösen a menekült színe-

szek sorsára hivatkozik, akik a mult szezonban kedvező elhelyezkedést nyertek a Renaissance-nál.

A belügyminiszter holnap fog dönteni a Renaissance moziengedélyéről.

Baj van a zsinórpadiással

A Renaissance abban a reményben költözött a Téli kertbe, hogy a színpad zsinórpadiása használható. A Téli kert színpadán két évig játszottak és két évig eresztették a zsinóron a díszleteket fel és le. Esténként *nyolcszor-tízszor változtatták a színpadot.* Új díszletet kért a költő táncos, újat a kerékpáros-művész, újat a ballet, újat a szonon, újat a nagy pezsgősüveg, amelyből fátyoltáncosnők serege röppent ki és újat az exotikus táncot lejő maláji nő. A Téli kertben *a közönség dohányozott és a közönség nem mindig volt józan,* amit tűzrendészeti szempontból nem lehet figyelmen kívül hagyni. A Renaissance megfolyamodta a színházi engedélyt a várostól. A város értesítette az igazgatóságot, hogy *a zsinórpadiást nem engedni használni.* Az igazgatóság a Közmunkatanácshoz jellebbezett. A Közmunkatanács úgy döntött, hogy a zsinórpadiást lehet használni. Ekkor az alkalmas pillanatban megjelent Wabits Lujza, akáresak Balzac kedves Betti nénije és kijelentette, hogy a zsinórpadiás nem használható és a közmunkatanácsi döntés ellen jellebbezett a belügyminiszterhez. A belügyminiszter Betti néniinek adott igazat és kifogásolta a zsinórpadiást. A Renaissance ott állt szervezett társulattal, készen a megnyitásra, zárt kapuk mögött. Az igazgatóság nem tehetett mást és *ideiglenes színháznyitási engedélyt kért és ígéretet tett, hogy az engedély lejárása után a zsinórpadiás-kérdést elintézi.* Így aztán megkezdődhetett az előadások. Egymásután mentek a Pesti cszöny, Órgróf, Waun... A szezon véget ért, az ideiglenes engedély lejárt...

A színház igazgatósága minden ötletességét és biztosra vesszük, hogy a döntés kedvező lesz. latbavetette, hogy a gordiusi csomót megoldja. Hatféle tervet nyújtott be a városhoz, de a városk... jellebbeztünk.

minden tervet visszautasított. Az új szezon küszö... Buszásánál Harsányi Zsolt mosolyogva benn áll a színház és nem tud megnyitni. Az igazga-mondja:

tóság kérte a várostól, hogy küldje *ti a színházi bizottságot és a polgármesternek felajánlott fél-kerül az ügy.* Ha mi nyerünk, akkor Wabits Lujza millió korona kauciót. Ujévig tartó újabb játzsásilesz az, aki fellebbez. Különben elárulom, hogy ti-engedélyért és a tűz elleni védekezés előírásáérizenhatodikán nyilik meg a színház... — Egész biztos, hogy a belügyminiszterhez

Szombaton csakugyan kiszállt a színházi bizottság, amely tüztöltéségi, rendőrségi, műszaki és jogi szakértőkből állt. A bizottság művészeti szakértő nélkül is egyhanguan úgy döntött, hogy az engedélyt ki kell adni. A bizottság véleménye a felülbírálás címén összeült városi tanácsülés elé került. A tanács egy írásban bejelentett különvélemény alapján a színháznyitási engedélyt nem adta meg.

Harsányi Zsolt és Barna Károly igazgatók a színház válságáról ezeket mondták:

— Ilyen körülmények közt természetesen egyelőre nem nyilhat meg a színház. A tanács határozatát megfellebbeztük a közigazgatási bizottságnál. A zsinórpadiás nem lehet oka a színház zárvatartásának. A legkülönbözőbb tüztöltőkészülékekkel vagvunk felszerelve, összes díszleteink és gerendáink pedig gyujthatatlan impregnált vászonnal vannak bevonva. Nyugodtan készülünk a Tótleány és a Kék egér előadásaira. A közigazgatási bizottság szeptember 12-én fog dönteni az ügyben